

І.В. Білоус

*Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник:
канд. філол. наук, доцент, Євченко В.В.*

ЕЛЕМЕНТИ ЕКЛЕКТИЗМУ В УМОВАХ АРГУМЕНТАТИВНОГО ДИСКУРСУ (НА ОСНОВІ РОМАНУ 19 СТ. “JANE EYRE” BY CHARLOTTE BRONTË)

У статті досліджено особливості аргументації в англomовному дискурсі. Способом реалізації аргументації є аргументативний дискурс, що включає мовні одиниці і мовленнєві конструкти, фактори екстралінгвального характеру та аргументативні стратегії, які використовуються і враховуються аргументатором з метою максимального переконуючого впливу на адресата.

Модель, розроблена в цьому дослідженні, може бути проілюстрована наступним чином: аргументація складається з трьох стадій: стадія конфронтації, друга стадія аргументації (пошук, аналіз, обґрунтування інформації) та заключний етап[8]. Як правило, стадія конфронтації включає в себе порушення обличчя адресата (позитивного чи негативного), яке можна визначити як "громадське самоврядування, кожен член якого хоче вимагати від себе". Це порушення досягається за допомогою однієї або кількох різних стратегій, які включають: образи, звинувачення, відмову в поданні запиту, команду, пропозицію, коментар, заяву про звільнення від відповідальності тощо[2, 23-31].

У свою чергу другий етап аргументації включає в себе три частини: ефективні суперечки, доцільну аргументацію та їх поєднання. Комбінація ефективності та доцільності називається "аргументаційною компетенцією". Аргументативна компетенція ініційована Trapp, Yingling та Wanner [9,43] в опублікованому документі під назвою «Вимірювання аргументативної компетенції». Пізніше Трапп виразніше висловлює те, що задумано аргументаційною компетенцією. Ефективними аргументами є ті, хто "роблять чіткі зв'язки ..., логічні, забезпечують підтримку аргументів і чітко пояснюють речі". Представлені прагматичними термінами, ефективність можна знайти рівнозначно підтримці Кооперативного принципу Гріца (КП). Адекватність, з іншого боку, як це бачить Трапп, передбачає уникнення будь-якого акту "бути незручним, владним"; ображати чи розважати інших; приниження опонентів; намагаючись перешкодити іншим висловлювати свою точку зору та направляти аргументи проти іншої особи, а не на позицію іншої особи. Знову ж таки, якщо перекласти прагматичні терміни, то вищезгадані ознаки вказують на те, що аргументація відповідним чином тягне за собою дотримання Принципу Ввічливості (ПВ). Ці правила

лінгвістично усвідомлюються багатьма стратегіями, які називаються маркерами модальності. Деякі з цих стратегій включають в себе: використання питань у минулому часі (правило дистанції); використання маркерів ввічливості, таких як вживання слів пан, міс ... тощо[9,51-52].

Третій етап це остаточний заключний етап, який може бути позитивним чи негативним. Позитивно в тому сенсі, що основний момент несумісності вирішено, таким чином, він може закінчитися згодою, вибаченням, або поєднанням двох. З іншого боку, він стає негативним, коли несумісність не вирішена, тобто вона закінчується або фізичним, або психологічним розмежуванням (мовчанням), розбіжністю, вербальною агресією або поєднанням першої та третьої стратегій (тобто фізичного або психологічного розмежування і словесна агресія)[5,22]. Словесна агресія (яка передбачає атакувати людини замість прийнятої точки зору) названа Уолтоном "сваркою". Термін "сварка" здається більш точним, ніж "словесна агресія". Це стає очевидним, коли в словнику перевіряється значення "сварки": сварка: гнівний аргумент або розбіжність між людьми, часто про особисту справу. Отже, наступні два приклади, взяті з Джейн Ейр будуть проаналізовані в залежності від розробленої моделі.

Ситуація: Джейн, сирота, живе в будинку покійного дядька з його дружиною та дітьми. Одного разу діти (Джейн та її двоюрідні брати) посварилися, і це був її двоюрідний брат Джон Рід, який розпочав сварку. Замість того, щоб покарати його, покарали Джейн. З виконуючого покарання, починається наступна аргументація, коли Бессі (прислуга) намагається переконати Джейн поводитися добре.

Bessie: What shocking conduct, Miss Eyre, to strike a young gentleman, your benefactress's son! Your young master!

Jane: Master! How is he my master? Am I a servant? Bessie: No; you are less than a servant, for you do nothing for your keep. There, sit down and think over your wickedness. You ought to be aware, Miss, that you are under obligations to Mrs.

Reed: she keeps you; if she were to turn you off, you would have to go to the poorhouse.

Jane: (I had nothing to say to these words: they are not new to me: my very first recollections of existence included hints of the same kind).

У цьому прикладі стадія конфронтації представлена порушенням позитивного обличчя Джейн через образу її на Бессі (що характеризує Джейн як прислугу). Обвинувачення не було, так як Бессі прямо не сказала Джейн, що вона прислуга; скоріше, це мається на увазі в застосуванні епітета "господар", аби охарактеризувати її двоюрідного брата, вказуючи, що той, хто має господаря, може бути свого роду слугою. Це привело до другого етапу, в якому Бессі стверджує, що Джейн гірше, ніж слуга[8,45-46].

На другому етапі, Бессі є кооперативною, оскільки вона дотримувалася принципів Гріца (будучи інформативною, правдивою, релевантною та чіткою, стислою та упорядкованою). ПП також зберігається, як показує

використання назви "Міс", що вказує на повагу. Процес аргументації в цьому прикладі був негативно сформований, оскільки Джейн мовчала. Продовжувати мовчати є негативним, тому що це перешкоджає подальшій взаємодії між учасниками, і оскільки це займає два (або більше) залучення та продовження розмови, то основного пункту несумісності (образ у цьому прикладі) не буде визначено; скоріше один з аргументів (Джейн в цьому прикладі) роз'єднує і, таким чином, аргументація не може тривати[7].

(2) Ситуація: Рочестер, господар будинку, в якому Джейн працює як гувернантка, хоче поговорити з Джейн про предмет, який вона обирає. Тож він запитує її, чи погоджується вона з його думкою, що він має право бути дещо більш майстернішим через те, що він старший і має більш широкий досвід аніж вона. Відповідаючи на нього, "Зробіть, будь ласка, сер", починається наступна аргументація, коли Джейн намагається переконати Рочестера у тому що, що він не має права наказуват їй.

Rochester: That is no answer: or rather it is a very irritating, because a very evasive one – reply clearly.

Jane: I don't think, sir, you have a right to command me, merely because you are older than I, or because you have seen more of the world than I have – your claim to superiority depends on the use you have made of your time and experience.

Rochester: Humph! Promptly spoken. But I won't allow that, seeing that it would never suit my case; as I have made an indifferent, not to say, a bad use of both advantages. Leaving superiority out of the question then, you must still agree to receive my orders now and then, without being piqued or hurt by the tone of the command – will you?

Стадія протистояння, в цьому прикладі, вмотивована, завдяки порушенню негативного обличчя Рочестера, який наказує їй відповісти на своє запитання.

На другій стадії аргументації Джейн грамотно доводить, тобто ефективно і належним чином. Ефективна аргументація продемонстрована в її підпорядкуванні КП та її чотирьом принципам, тому вона є інформативною, правдивою, актуальною та манірною (тобто чіткою та стислою). З іншого боку, відповідна аргументація виявляється в її дотриманні до ПП, зазначена в її використанні назва "сер", яка показує повагу[7]. Аргументація в цьому прикладі була позитивно завершена шляхом демонстрації згоди. Угода передбачає, що Рочестер просить Джейн отримати свої розпорядження у будь-який час, не піддаючи їх наклепу або заподіюванню шкоди; і це вказує командуючому (тобто Рочестеру) визнання того, що він не має права наказувати їй через причини, про які він згадав. Це також означає, що він переконаний у тому, що сказала Джейн, і, таким чином, з нею погоджується.

Завдяки дослідженню можна зробити наступні висновки: Обґрунтованість розробленої моделі була перевірена. Те, що встановлює цю вірність, є аналіз вибіркового прикладів з роману. Наприклад, перший приклад негативно завершується психологічним розмежуванням (тобто

мовчанням), що є одним з розділів еkleктичної моделі. Поняття аргументаційної компетентності було використано у вибраних прикладі.

Список використаної літератури :

1. Баранов А. Н. Лингвистическая теория аргументации (когнитивный подход): автореф. дис. ... докт. филол. наук: 10.02.04 / А. Н. Баранов. – М., 1990. – 48 с.
2. Баранов А. Н. Сергеев В. М. Лингво-прагматические механизмы аргументации // Рациональность, рассуждение, коммуникация. – К.: Наукова думка, 1987. – 22-41 с.
3. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики: Монографія / Флорій Сергійович Бацевич. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 281с.
4. Белова А. Д. Лингвистические аспекты аргументации / А. Д. Белова. – К., 1997. – 311 с.
5. Дейк Т. А., ван. Язык. Познание. Коммуникация / Т. А., ван Дейк; [пер. с англ.]. – М.: Прогресс, 1989. – 321 с.
6. Al-Hindawi, F. Iraqi EFL Learners' Use of the Speech Acts of 'Command' and 'Request'. Unpublished Ph.D. Dissertation. University of Baghdad(1999).
7. Bronte, C. Jane Eyre. In The Brontes: Three Great Novels. Oxford University Press: Oxford (1994).
8. Perspectives on Argumentation. International Debate Education Association: New York.
9. Trapp, R. "Arguments in Interpersonal Relationships". In R. Trapp and J. Schuetz (eds.) Perspectives on Argumentation. New York: International Debate Education Association, 2006.– pp. 43- 54.